

עין משפט
נר מצוה

עד:

הגת והמחין והמשפך בו'. ושל עץ ושל אֶזן מנגנן וזהו טהרסת כשאינס מוופפים מיירי ולקמן מוקמינן דדרך זה עוצד כוכבים וא"ת והא רבא אמר לעיל גבי מתני' דדרך זה עוצד כוכבים סגי לה בהדחה בעלמא וי"ל דמתני' דלעיל מיירי בגת של ישראל שדרך זה עוצד כוכבים לפי שעה אצל הכא מיירי בשל עוצד כוכבים דבליעא טוצא לפי שהרבה פעמים דרך זה העוצד כוכבים וא"ת א"כ היכי פריך בסמוך ממתני' דקתני דסגי בניגוז דמוזפפין להך דבייתא דקתני זה ואס היו מוזפפין אסורין ומאי קושיא הא אוקימנא מתני' בשל ישראל וברייתא בשל עוצדי כוכבים כדפרישי' וי"ל דבמוזפפין איין לחלק בין של עוצדי כוכבים לשל ישראל לפי שהזפת מצליע בשעה מועטת:

דהוה שיעא. פירש ה"ר פטר כלי שנקב בו ונסתם צופת אינו חמור ככלי מוזפף שהחמירו בו אפילו לפי שעה לפי שמכניסו לקיום ולא משום דבלע ולכך רצה רב להמיר גת של אֶזן ופותה דהוה שיעא ולא חש לבליעת זפת וא"כ סמימת זפת הכלי שאין עשוי לקיום סגי ליה בהדחה ככלי עצמו או ניגוז אס הוא כלי שצריך ניגוז ולפי זה המשפך שלנו שמוזפפין מעט סביב הצחול סגי להו בניגוז כמו המשפך עצמו מיהו בכלים מוופפים יש להחמיר שרגילים ומנוים: **דרש** רבא נעוה ארתחו. פירוש הגעילו הגמיות הגדולים מכאן אומר ר"ת דעירוי ככלי ראשון מדלמא הכא דלע ידי עירוי מפליט היין הבלוע בגת דעל כרחק ע"י עירוי קאמר הכא שהרי הגת גדולה וכבידה שאין יכולין לתתה לתוך יורה מרתחת כדי להגעילה אלא ע"כ על ידי עירוי קאמר והשמת כיון דהוה ככלי ראשון אס כן הני כלים שנאסרו ע"י כלי ראשון סגי להו בהגעלה ע"י עירוי אצל רשז"ס חולק על ר"ת ואומר דעירוי ככלי שני הוא לגמרי והא דמשמע הכא דגת סגי לה דעירוי שאני יין נסך דתשמישו ע"י זוגן ועיקר דברי רשז"ס ור"ת במסכת שבת פרק כירה (דף מב. ושם) (ב) האילפס והקדרה שהעבירן מרותחין ושם האריכו ומסקנא דמילתא פי' רבינו צריך דמילתא דעירוי תליא בפלוגתא דרב ושמואל דפי' כיצד זולין בפסחים (דף עו.) דפליגי אי תתאה גבר אי עילאה גבר וקיימא לן כמאן דלמר תתאה גבר מיהו גס עילאה מצשל ומצליע כדי קליפה דלדמיקר ליה בלע כדאמרינן פי' כיצד זולין הלכך עירוי אינו לא ככלי ראשון ולא ככלי שני לגמרי אלא מצשל ומצליע הוא כדי קליפה ולא יותר וא"כ כלים שנאסרו ע"י כלי ראשון שהם בלועים מעבר לעבר לא סגי בעירוי שהרי העירוי אינו מפליט אלא כדי קליפה ולא יותר והני קערות שהם בולעות על ידי עירוי היה נראה כמו כן דסגי להו בעירוי להגעילן וכן פירשמי בסדר דיעור חמץ בקרובץ שבת הגדול סיסד רבינו יוסף ט"ע ^(א) (פחו) קדירות אין צריך לפלחא כו' וקערות מותרות כי שקיל מדורא עלייהו לאנחא ומיהו איין הלכה כך אלא צריך להגעילן בכלי ראשון משום דפעמים שמוצבין הקערות בתוך הכלי ראשון ותוך יורה מרותחת והשמת דפירשתי עירוי אינו לא מצליע ולא מפליט רק כדי קליפה אס כן הני חציות של עוצדי כוכבים סגי להו בעירוי דומיא דגת דקאמר הכא נעוה ארתחו ואס היה מנסרן הנגר וקולפן במלקט וברהיטני ומסיר הקליפה של גד היין סגי בהכי בלא עירוי דהא כי נעציד להו עירוי אינו מפליט עירוי כי אס כדי קליפה כו': **רבא** כי משרד דהו גולפי דהרפניא סחיק דהו וחתים דהו אבירצייהו. שמעינן מהכא דישאל השולח חציות ריקניות צבית עוצד כוכבים או מעיר לעיר כדי לתקן צריך לחותמן מצפנים בגחלת או באֶזן רכה שהיא כאֶזן סיד כדי שיהא ניכר אס העוצד כוכבים נותן לתוכן יין מיהו יש לדחות דדוקא לדידהו שהיו חציות שלהם קטנים ונוחים לתת לתוכן יין ולערוסת מיד אצל חציות שלנו שהם גדולים ואינם נוחים לתת לתוכן יין ולערוסת מיד אין לחוש ואין צריך לחותמם ומכל מקום טוב להחמיר:

השובר את הפועל פרק חמישי עבודה זרה

מתני' גס של אֶזן שזפסה עוצד כוכבים. ואורחא למירמי ביה חמרא פורתא לעצורי קוטרא דזיפתא: **מנגבא**. מפרש בגמרא [עה.]. במים ואפר: של עץ. דבעיא זפת טובא ובלעא חמרא טפי רבי אומר יגבז כשל אֶזן ורצנן פליגי: ושל חרס אע"פ שקילף אס

הזפס הרי זו אסורה. קס"ד דברי הכל היא ומשום דחרס גופא בלא זיפתא בלע ליה לחמרא: **גב'** אֶזל דרך צב. בשאינה זפותה לא בעיא ניגוז אלא הדחה: **אורחא דמילתא קסני**. שדרך הזפתין לזרוק בו יין: **א"ד אמר רבא דוקא זפסה**. ולא דרך זה הוא דסגיט בניגוז: **אֶזל דרך צב**. עוצד כוכבים בגת מוזפפת: **לא סגי לה בניגוז**. אלא בקילוף משום דעייל חמרא בפילי דזיפתא: **דלא מלוחס עלי**. לעשותן בהכשר שלא תפסיד את יינו ונמנא לזוז עלי: **שיעא**. חלקה: **מחץ**. כלי שדולין בו מן הצור לחצית. הגת והמחץ והמשפך כו' בשל חרס עסקינן מדקתני סיפא של עץ ושל אֶזן כו' ובשאיין מוזפפות עסקינן מדקתני סיפא ואס הן מוזפפות מכלל דכולה רישא בשאיין מוזפפין: **ר' מסיר בניגוז**. ולקמן פריך והא אין תנן בשל חרס אע"פ שקילף הזפת אסורה: **ומורה בקנקנים**. של חרס אע"פ שאין מוזפפין שאסורין עד שימלאם ג' ימים מים ומערן מעת לעת כדאמרין באין מעמידין (לעילג).: **מכניסו**. כינסו של קנקן לקיום שהוא שוהה בו יין זמן מרובה: **ושל עץ ושל אֶזן**. מנגבן והן טהורים דברי הכל כל זמן שאין מוזפפין: **ואס היו מוופפין אסורים**. עד שיקלף: **והא אין סנן בשל אֶזן**. אפילו זיפתה מנגבזה דברי הכל ולר' יגבז בשל עץ והכא קתני אפילו בשל אֶזן דברי הכל אסורין קשיא בשל אֶזן דברי הכל אדברי הכל ובשל עץ קשיא דרבי אדר': **מסני'** דלא דרך צב. הלכך בשל אֶזן דברי הכל בניגוז סגי ובשל עץ לר' יגבז: **ברייתא דדרך צב**. הלכך אפי' בשל אֶזן צעי קילוף וכ"ש בשל עץ: **אמר מר הגס והמחץ והמשפך של חרס ר' מסיר בניגוז**. הואיל ואינם מוזפפין: **והא אין סנן ושל חרס אע"פ שקילף אס הזפת הרי זו אסורה**. אלמא אפילו לר' חרס גופיה בלע ולא סגי בניגוז ואפי' לא דרך וכ"ש הכא דאוקמינן ברייתא דדרך צב: **סיפא דמתני' אסתאן לרצנן**. והכי קאמרי רצנן של אֶזן כי לא דרך זה יגבז ושל עץ יקלוף ושל חרס אסורה ולרבי של אֶזן ושל עץ יגבז ושל חרס יקלוף דקתני דברייתא דכשאינה מוזפפת סגי בניגוז אלמא מוזפפת ^(א) יגבז ושריא: **נעוה ארסחו**. הגת הרתיחו צרותחין. נעוה כמו ^(ב) יטופון נעוהי צחמר: **כי הוה משדר גולפי**. כדים רקים: **סחיק** להו אפומייהו. כופה אותן שוליהן למעלה ופיהן למטה משום חותם בתוך חותם: **וחסים** להו אציראייהו. חותם את פי השק כלפי שוליהן: **קסבר כל כלי שמכניסו לקיום אפילו**. אין מוסרו לעוצד כוכבים אלא לפי שעה גזרו ביה רצנן כיין עצמו כי היכי דלא ליתי לשהייה ציד עוצד כוכבים: **במים ולא באפר**. בתמיה. מי מיקרי ניגוז:

כי לא דרך זה יגבז ושל עץ יקלוף ושל חרס אסורה ולרבי של אֶזן ושל עץ יגבז ושל חרס יקלוף דקתני דברייתא דכשאינה מוזפפת סגי בניגוז אלמא מוזפפת ^(א) יגבז ושריא: **נעוה ארסחו**. הגת הרתיחו צרותחין. נעוה כמו ^(ב) יטופון נעוהי צחמר: **כי הוה משדר גולפי**. כדים רקים: **סחיק** להו אפומייהו. כופה אותן שוליהן למעלה ופיהן למטה משום חותם בתוך חותם: **וחסים** להו אציראייהו. חותם את פי השק כלפי שוליהן: **קסבר כל כלי שמכניסו לקיום אפילו**. אין מוסרו לעוצד כוכבים אלא לפי שעה גזרו ביה רצנן כיין עצמו כי היכי דלא ליתי לשהייה ציד עוצד כוכבים: **במים ולא באפר**. בתמיה. מי מיקרי ניגוז:

רב
כי לא דרך זה עוצדי כוכבים סגי להו בעירוי דומיא דגת דקאמר הכא נעוה ארתחו ואס היה מנסרן הנגר וקולפן במלקט וברהיטני ומסיר הקליפה של גד היין סגי בהכי בלא עירוי דהא כי נעציד להו עירוי אינו מפליט עירוי כי אס כדי קליפה כו': **רבא** כי משרד דהו גולפי דהרפניא סחיק דהו וחתים דהו אבירצייהו. שמעינן מהכא דישאל השולח חציות ריקניות צבית עוצד כוכבים או מעיר לעיר כדי לתקן צריך לחותמן מצפנים בגחלת או באֶזן רכה שהיא כאֶזן סיד כדי שיהא ניכר אס העוצד כוכבים נותן לתוכן יין ולערוסת מיד אצל חציות שלהם גדולים ואינם נוחים לתת לתוכן יין ולערוסת מיד אין לחוש ואין צריך לחותמם ומכל מקום טוב להחמיר:

איתמר

מסורת הש"ס

(א) [ובכז אלפס איתא רבי יהודה], (ב) [עירובין ס. ושם איתא וחזי דלא מלוחא עלה צי כו'], (ג) [פי' דודי עי' רש"י חולין לב. ד"ה אמר להו], (ד) 'יקלף. רש"י, (ה) [בפי' ויחיתרגום אונקלוס של חכלילי עינים מוין יטופון וכו'], (ו) [צ"ל פסר].

הגהות הב"ח

(א) גב' זה מכניסו לקיום וזה אין מכניסו לקיום: (ב) תוס' ד"ה דש וכו' כירה אהא דתנן האילפס והקדרה: